Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, B. No: 2021/41572 (11.02.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ — BİRİNCİ BÖLÜM — KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/41572) — Karar Tarihi: 11/2/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahkûmiyet kararı veren hâkimin bu karara yönelik itirazı incelemeye yetkili olan yüksek görevli mahkemenin heyetinde de görev alması nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 6/8/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun müştekiyi silahla tehdit ettiğine yönelik 112 Acil Çağrı Merkezine yapılan ihbar üzerine Oltu Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvurucu hakkında 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet etme ve silahla tehdit suçları kapsamında soruşturma başlatılmıştır.

6. Soruşturma kapsamında ifadesi alınan müşteki; başvurucuyla aralarında su anlaşmazlığına bağlı husumet bulunduğunu, olay günü aracından indikten sonra başvurucunun yanına gittiğini, konuştukları esnada başvurucunun tehdit içeren sözler söylediğini ve aracından aldığı silahla kendisine yönelik bir el ateş ettiğini beyan etmiştir. Aralarındaki husumeti doğrular şekilde beyanda bulunan başvurucu ise müştekinin, tarlada çalışırken yanına geldiğini, kendisine hakaret ve tehdit içeren sözler söylediğini ve kendisini korumak için ruhsatlı silahıyla havaya doğru bir el ateş ettiğini ifade etmiştir.

7. Kolluk görevlileri, olayda kullanılan silah ve içinde bulunan fişeklerin başvurucu tarafından rızaen teslim edildiğine ve olay yerinde bir adet boş kovan bulunduğuna dair tutanak düzenlemiştir. Ayrıca başvurucuya ait olup olayda kullanılan silahın 31/3/2024 tarihine kadar taşıma ruhsatının bulunduğuna ilişkin belge dosyaya ibraz edilmiştir. Van Jandarma Kriminal Laboratuvar Amirliği tarafından düzenlenen 7/6/2021 tarihli inceleme raporunda ise teslim edilen fişeklerin 6136 sayılı Kanun kapsamındaki fişeklerden olduğu ve olay yerinde bulunan boş kovanın ise başvurucuya ait silahtan atılmadığı bildirilmiştir.

8. Oltu Sulh Ceza Hâkimliği başvurucu tarafından teslim edilen on fişeğe el konulmasına karar vermiştir. Diğer taraftan Başsavcılık, 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçuyla ilgili olarak başvurucu hakkında yürütülen soruşturmanın silahla tehdit suçu bakımından yürütülen soruşturmadan ayrılmasına karar vermiştir.

9. Başsavcılık tefrik edilen suç yönünden 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesinde belirtilen seri muhakeme usulünün uygulanmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda hazırlanan ve başvurucunun 6136 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca 3.600 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasıyla birlikte ele

geçirilen fişeklerin müsaderesini içeren 7/7/2021 tarihli "Seri Muhakeme Kabul Tutanağı" başvurucu ve müdafii tarafından imzalanmıştır. Başsavcılık anılan tutanak doğrultusunda başvurucunun cezalandırılması amacıyla 7/7/2021 tarihli talepnameyi düzenlemiştir.

10. Bir hâkimin (birinci hâkim) görev yaptığı Oltu Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) aynı tarihte başvurucunun 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan 3.600 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına ve adli emanette kayıtlı on adet fişeğin müsaderesine itiraz kanun yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

11. Başvurucu; karara karşı sunduğu itiraz dilekçesinde, kendisine ait silahın ruhsatlı olmasına rağmen 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan ceza verilmiş olmasının açık bir hata olduğunu ileri sürmüştür.

12. İtiraz üzerine 5271 sayılı Kanun'un 268. maddesi gereği Mahkeme hâkimi (ikinci hâkim) tarafından düzenlenen 14/7/2021 tarihli gönderme yazısında "...Mahkememizin kararında CMK.nun 268. maddesi anlamında düzeltilecek herhangi bir yön bulunmadığı anlaşıldığından aynı madde uyarınca söz konusu karar hakkında itiraz incelemesi yapılmak [üzere]" dosya itiraz mercii olan Oltu Ağır Ceza Mahkemesine (Ağır Ceza Mahkemesi) 14/7/2021 tarihinde gönderilmiştir.

13. Bir başkan ile üye sıfatıyla ikinci hâkim ve birinci hâkimden oluşan Ağır Ceza Mahkemesi heyeti "... kararın usul ve yasaya uygun olduğu, somut olayın oluş ve kapsamına uygun şekilde ceza takdir edildiği ve kanun hükümlerinin doğru şekilde uygulandığı" gerekçesiyle 16/7/2021 tarihinde başvurucunun itirazının kesin olarak reddine karar vermiştir.

14. Başvurucu, nihai hükmü 30/7/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 5271 sayılı Kanun'un "Yargılamaya katılamayacak hâkim" başlıklı 23. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir: "Bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz."

16. 5271 sayılı Kanun'un "Seri muhakeme usulü" başlıklı 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde seri muhakemeye tabi suçların yer aldığı düzenleme şu şekildedir: "10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 15 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen suçlar..."

17. 5271 sayılı Kanun'un "Seri muhakeme usulü" başlıklı 250. maddesinin (14) numaralı fıkrası şöyledir: "Dokuzuncu fıkra kapsamında mahkemece kurulan hükme itiraz edilebilir. İtiraz mercii, itirazı üçüncü ve dokuzuncu fıkralardaki şartlar yönünden inceler."

18. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz usulü ve inceleme mercileri" başlıklı düzenleme şu şekildedir: "Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir."

19. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz usulü ve inceleme mercileri" başlıklı 268. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (c) bendi ise şu şekildedir: "Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde bulundukları ağır ceza mahkemesine ve bu mahkeme ile başkanı tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların incelenmesi, o yerde ağır ceza mahkemesinin birden çok dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye; son numaralı daire için birinci daireye; o yerde ağır ceza mahkemesinin tek dairesi varsa, en yakın ağır ceza mahkemesine aittir."

B. Yargıtay İçtihadı

20. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 13/2/2017 tarihli ve E.2016/12360, K.2017/981 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 23/1. maddesindeki 'bir karar veya hükme katılan hakim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılmaz.' şeklindeki düzenleme karşısında, ilk kararı veren hakimin olayla ilgili kanaatinin oluştuğu, görüşünün ilk hükümle belirginleştiği, itiraz aşamasında ya da bu aşamaya götürecek talebin kabule değer olup olmadığına dair vereceği kararda önceki kanaat ve görüşünün etkisi altında kalabileceği, bu sebeple itiraz isteminin kabule değer olup olmadığına ilişkin kararın ilk kararı veren hakim dışında bir hakimin bulunacağı heyet tarafından verilmesi gerekir. Bu durumda mahkumiyet kararı veren hakimin, itiraz merci olarak bir üst mahkeme heyetinde görev almasının CMK'nın 23/1. maddesine aykırılık oluşturduğu [anlaşılmıştır]."

21. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 23/9/2021 tarihli ve E.2021/7938, K.2021/9052 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "Hakimin, vermiş olduğu ve itiraz yoluna başvurulmuş kararı veya temyiz edilmiş hükmü inceleyecek yüksek görevli mahkemedeki karara katılamayacağı gözetilmeden, iddianamenin iadesine karar veren mahkeme heyetinde görev alan üye hakimin, iş bu iade kararına vaki Cumhuriyet savcısınca yapılan itirazı incelemekle görev ve yetkili olan ağır ceza mahkemesine üye hakim sıfatıyla katılmak suretiyle 5271 sayılı CMK'nın 23/1 maddesine muhalefet edilmesinde isabet bulunmadığından istemin kabulüne karar verilmiştir."

C. Uluslararası Hukuk

22. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir: "Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir..."

23. Sözleşme'nin 6. maddesinde, adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak davanın tarafsız bir mahkemede görülmesini isteme hakkından açıkça söz edilmiş olup Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında tarafsızlık, genel olarak ön yargı veya yanlılık olmamasını ifade etmektedir (.../Belçika, B. No: 8692/79, 1/10/1982, § 30). Yerleşik içtihada göre tarafsızlığın varlığı öznel (subjektif) yöntem ve nesnel (objektif) yöntem esas alınarak belirlenir. Öznel yöntem kişisel kanaatin ve belirli bir yargıcın davranışının dikkate alınması, diğer bir deyişle yargıcın belirli bir davada kişisel bir ön yargıya sahip olup olmadığının belirlenmesini; nesnel yöntem ise mahkemenin, oluşumunun tarafsızlık konusunda herhangi bir meşru şüpheyi ortadan kaldırmak için yeterli güvenceleri sağlayıp sağlamadığının belirlenmesini ifade eder (.../Avusturya, B. No: 14396/88, 24/2/1993, § 28). Bir başka anlatımla tarafsızlığın varlığı, bir davada belirli bir yargıcın kişisel kanaatlerini belirleme çabası şeklindeki subjektif test ile bir yargıcın tarafsızlığından haklı kuşku duyulmasına engel olan yeterli güvencelere sahip olup olmadığının belirlenmesi şeklindeki objektif teste göre saptanır (.../Belçika, B. No: 9186/80, 26/10/1984, § 24).

24. Objektif ve subjektif tarafsızlık arasındaki sınır kesin olmayıp yargıcın öznel bakımdan tarafsız olduğu varsayımının çürütülmesine olanak verecek deliller sunulmasının güç olabileceği kimi davalarda, nesnel tarafsızlık şartı önemli bir ek güvence sağlar. Nitekim tarafsızlık ile ilgili sorun bulunan başvuruların büyük çoğunluğunda objektif yönteme başvurulmuştur (.../Malta [BD], B. No: 17056/06, 15/10/2009, § 95).

25. Subjektif testle ilgili olarak her hâlükârda aksine kanıt bulunmadıkça bir hâkimin kişisel tarafsızlığının bulunduğu varsayılmaktadır. Objektif test bakımından ise yargıcın kişisel tutumundan farklı olarak kendisinin tarafsızlığı hakkında kuşku uyandıracak belirli olguların

bulunup bulunmadığı tespit edilmelidir. Bu noktada objektif tarafsızlığın belirlenmesinde hâkimin tarafsızlığına ilişkin herhangi bir meşru kaygıyı, korkuyu bertaraf edecek yeterli güvence sunulup sunulmadığı önemlidir. AİHM içtihatlarında, tarafsızlık konusunda görünüşün dahi önem taşıyabileceği, bir başka deyişle adaletin sadece yerine getirilmesi değil ama aynı zamanda yerine getirildiğinin görülmesi ve böylece demokratik toplumda mahkemelerin hak arayanlara güven vermesi gerektiği vurgulanmaktadır (…/Malta, §§ 94, 97, 98).

26. Bu çerçevede hakkında tarafsız olmadığından kaygı duymak için haklı bir sebep bulunan bir hâkim, davadan çekilmelidir. Bu durum; belirli bir davada, bir yargıcın tarafsız olmadığından kaygılanmak için haklı bir sebebin bulunup bulunmadığına karar verilirken sanığın bakış açısının önemli olduğunu fakat belirleyici olmadığını ihsas etmektedir. Belirleyici olan şey, bu kaygının objektif olarak haklı görülüp görülemeyeceğidir. Bu ise her olayın kendi şartlarına bağlıdır (…/Danimarka, B. No: 10486/83, 24/5/1989, §§ 47-49).

27. Kural olarak bir hâkimin yargılamadan önce aynı hususta daha önce karar vermiş olması, tarafsızlığıyla ilgili olarak ortaya çıkan şüpheleri haklı göstermez (…/Türkiye (k.k.), B. No: 22347/07, 3/11/2011); önemli olan yargılama yapılmadan önce bu hâkimin aldığı tedbirlerin kapsamıdır. Dahası bir hâkimin dava dosyasını derinlemesine bilmesi, davanın esası hakkında karar vermesi sırasında tarafsız olarak değerlendirme yapmasını engelleyen bir ön yargı bulunduğu anlamına gelmez. Sonuç olarak mevcut ilk verilerin değerlendirilmesi, nihai değerlendirme hakkında ön yargı oluşturmaz (…/Fransa, B. No: 34130/96, 6/6/2000, § 45).

28. AİHM, …/Türkiye (B. No: 36073/04, 4/3/2014) başvurusunda; temyiz incelemesi yapan Danıştay Dairesi üyelerinin, ilk derece mahkemesinin bu temyiz kararına uymayarak kararında ısrar etmesi üzerine dosyanın geldiği ve otuz bir üye ile toplanan Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna katılmalarının tarafsızlığa aykırı olduğu iddiasını incelemiştir. Temyiz incelemesinde görev alan üç üyenin davanın esası hakkında karar verilmesinde meşru olarak taraf olmuş gibi görünebileceklerine değinen AİHM, bu durumun İdari Dava Daireleri Kurulunun tarafsızlığının somut olayda bozulduğunu değerlendirmek için tek başına yeterli olmadığını belirtmiştir (…/Türkiye, § 36). AİHM, bu tür durumlarda üyelerin sergiledikleri tutum ve kararın verilmesindeki rolleriyle ilgili olarak söz konusu üyelerin sayısı gibi diğer unsurları da dikkate almak gerektiğini, bu bağlamda kararların oyçokluğu ile alındığı, kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerde görev yapan hâkimlerin düşük sayısını dikkate alarak benzer şikâyetleri daha önce reddettiğine dikkat çekmiştir. Diğer taraftan AİHM, hem kurula katılan ilgili hâkimlerin yüksek sayıda olmasını hem de bu hâkimler tarafından icra edilen başkanlık veya raportörlük görevlerini dikkate alarak tarafsız bir mahkemece yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna vardığını da hatırlatmıştır (…/Türkiye, §§ 37-39).

29. AİHM, bu belirlemelerden sonra söz konusu üç üyenin oy hakkına sahip olarak kurulda yer almalarını hiçbir ciddi gerekçenin mutlak zorunlu hâle getirmemesi sebebiyle objektif tarafsızlık sorunu bakımından ilgili hâkimlerin sayısının veya oranının belirleyici olmadığı ve sayı ile ilgili değerlendirmelerin söz konusu sorunun incelenmesi üzerinde bir etkisinin bulunmadığı kanaatine varmıştır (…/Türkiye, § 40). AİHM burada yeni bir kıstas ortaya koymuş olup bu kıstasa göre tarafsızlıkla ilgili belirleyici olan husus, ilgili hâkimlerin oranı veya sayısı değil bu hâkimlerin kurula katılmalarını mutlak gerekli kılan önemli bir gerekçenin bulunup bulunmadığıdır.

30. AİHM ayrıca anılan üç üye arasında yer alan bir üyenin, Danıştay başkanvekili sıfatıyla İdari Dava Daireleri Kuruluna başkanlık yaptığını ve bu bağlamda görüşmeler sırasında tartışmaları yönettiğini ve bu durumun tarafsızlık görünümünü etkileyen ek bir durum oluşturduğunu gözlemlediğini belirterek anılan iki unsurun başvurucunun İdari Dava

Daireleri Kurulunun tarafsızlığıyla ilgili endişelerini haklı gösterdiği sonucuna varmış ve başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (.../Türkiye, §§ 41, 42).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

31. Anayasa Mahkemesinin 11/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tarafsız Mahkemede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

32. Başvurucu; mahkûmiyet kararı vermiş olan hâkimin, anılan karara yönelik yapmış olduğu itiraz başvurusunu inceleyen heyette yer aldığını, bu durumun 5271 sayılı Kanun'un 23. maddesine aykırı olduğunu, tarafsız olmayan hâkim tarafından yapılan denetimin etkili sayılamacağını, gerekçeli kararın somut ve olaya özgü açıklama içermediğini, silah ruhsatı olmasına rağmen ceza aldığını ileri sürmüştür.

33. Bakanlık görüşünde; mevcut başvuruda öncelikle kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının ve olağan kanun yollarının tüketilip tüketilmediğinin incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutunun bulunduğu, bu kapsamda hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığının yanı sıra kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı izlenimin de dikkate alınması gerektiği açıklanmıştır.

2. Değerlendirme

34. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

35. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkı yönünden incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

37. Anayasa'nın 36. maddesine 2001 yılı değişiklikleriyle eklenen "adil yargılanma" ibaresine ilişkin gerekçede Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Bu sözleşmelerden AİHS ile AİHS'i yorumlayan AİHM içtihadındaki adil yargılanma hakkı güvencelerinden birini tarafsız mahkemede yargılanma hakkı oluşturmaktadır (bkz. §§ 24-31).

38. Genel olarak tarafsızlık davanın çözümünü etkileyecek bir ön yargı, tarafgirlik ve menfaate sahip olunmaması davanın tarafları karşısında ve onların leh ve aleyhlerinde bir düşünce veya menfaate sahip olunmamasını ifade eder ([2. B.], B. No: 2013/1780, 20/3/2014, § 61).

39. Mahkemelerin tarafsızlığı kavramı, görülecek davalar karşısında bizzat mahkemenin kurumsal yapısı ile davaya bakmakla görevli hâkimin tutumu üzerinden açıklanmaktadır.

Buna göre tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunmakta olup hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığı öznel tarafsızlık, kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı tarafsızlık izlenimi ise nesnel tarafsızlık olarak adlandırılmaktadır. Anayasa'nın 36. maddesinde mahkemelerin tarafsızlığından açıkça bahsedilmemekle beraber Anayasa Mahkemesi içtihadı uyarınca tarafsız mahkemede yargılanma hakkı da adil yargılanma hakkının zımni bir unsurudur. Ayrıca mahkemelerin tarafsızlığı ve bağımsızlığının birbirini tamamlayan iki unsur olduğu dikkate alındığında -Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği- Anayasa'nın 138., 139. ve 140. maddelerinin de tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının değerlendirilmesinde gözönünde bulundurulması gerektiği açıktır (B. No: 2013/1780, § 60).

40. Mahkemelerin kuruluşu ve yapılanmasıyla ilgili yasal ve idari düzenlemelerin nesnel olarak tarafsız olmadığı izlenimi vermemesi gerekir. Esasında kurumsal tarafsızlık, mahkemelerin bağımsızlığı ile bağlantılı bir konudur. Tarafsızlık için öncelikle bağımsızlık ön koşulu gerçekleşmeli ve ek olarak kurumsal yönden de taraf görüntüsü verecek bir yapılanma oluşmamalıdır (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Bunun yanı sıra yargılama makamının tarafsızlığına ilişkin herhangi bir meşru kaygı veya korkuyu bertaraf edecek yeterli güvenceleri sunması da gerekmektedir (B. No: 2013/1780, § 62).

41. Öznel tarafsızlık ise hâkimlerin görülecek davaya ilişkin öznel tutumlarıyla ilgilidir. Davaya bakacak olan hâkimin davanın taraflarına karşı eşit, yansız ve ön yargısız durması, hiçbir telkin ve baskı altında kalmadan hukuk kuralları çerçevesinde vicdani kanaatine göre karar vermesi gerekir. Anayasa ve kanunlar karşısında hâkimlerden beklenen de budur (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Hâkimler, hâkimliğin gerektirdiği her türlü yüksek nitelikleri taşısalar bile kamu vicdanında tarafsızlıkları konusunda kuşku uyandıracak düzenlemelerden kaçınmalıdır (AYM, E.2013/82, K.2014/100, 4/6/2014).

42. Yargılamayı yürüten mahkeme üyelerinin taraflardan biriyle veya anlaşmazlık konusu ile maddi veya manevi yönden yakın bir bağının bulunması ya da yargılama sürecinde sarf ettiği ifadeleri ile tarafsız olamayacağı yönünde meşru bir kanaat uyandırması, bunun yanı sıra davadan önce dava ile doğrudan bağlantılı bir konumda bulunması da tarafsızlığı ihlal edebilir. Bununla birlikte belirli bir uyuşmazlıkta yargılamayı yürüten hâkimin taraflardan birine yönelik ön yargılı ve taraflı bir tutumunun, kişisel bir kanaatinin veya menfaatinin, bu bağlamda kişisel bir taraflılığının söz konusu olduğunu ortaya koyan bir delil bulunmadığı ve bu husus kanıtlanmadığı müddetçe tarafsız olduğunun bir karine olarak varsayılması zorunludur (B. No: 2013/1780, § 62). Bir başka deyişle aksi yönde delil bulununcaya kadar bir hâkimin kişisel olarak tarafsız olduğunun kabulü gerekir.

43. Bu bağlamda hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda hâkimin kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya bakmayı reddedilebileceği kabul edilmiştir. Hâkimin yasaklılığı ve reddi kurumları hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir (AYM, E.2011/142, K.2013/52, 3/4/2013).

44. Kanun yolu, bir yargı yeri tarafından verilen ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülen bir kararın kural olarak başka bir yargı yeri tarafından incelenmesini sağlayan hukuki yoldur. Kanun yolunun amacı, yargı yerleri tarafından verilen kararların kural olarak başka bir yargı yeri tarafından denetlenmesine imkân tanınmak suretiyle daha güvenceli bir yargı hizmeti sunmaktır. Bunun nasıl yapılacağı ise usul hükümleri ile gösterilmektedir (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Anayasa Mahkemesi içtihadında, adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerin kanun yolu aşamasında da sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre kanun yollarına ilişkin usullerin ve kanun yollarındaki yargılamanın da adil yargılanma hakkına uygun olması gerekir ([1. B.], B. No: 2013/3673, 11/12/2014, § 21).

45. Bu çerçevede ilke olarak gerek kanun yolu incelemesinin etkililiğinin sağlanması gerekse kanun yolu incelemesinin objektif tarafsızlık esaslarına uygun yapılmadığı izleniminin oluşmaması için ilk derecede kararı veren hâkimin dosyanın kanun yolu incelemesinde bulunmaması gerekir. Bununla birlikte bu hususa uyulmaması tek başına kanun yolu incelemesinin etkisiz ve tarafsız olduğu sonucuna götürmez. Her olayın kendi koşulları içinde değerlendirilmesi gerekir. Bu çerçevede tarafsızlığının bozulup bozulmadığını değerlendirmek için bu şekilde önceki aşamalarında görev alan hâkimlerin özellikle kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerdeki oy sayısı, bu üyelerin kararın verilmesindeki rolleri gibi diğer unsurları da dikkate almak gerekir ([1. B.], B. No: 2014/17141, 6/7/2017, § 69).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

46. Somut olayda, başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararı birinci hâkimin görev yaptığı Mahkemece verilmiştir (bkz. § 10). Başvurucunun anılan karara itirazı üzerine, itiraz dilekçesinde belirtilen sebepler doğrultusunda kararda düzeltilecek bir husus bulunmadığı belirtilerek dosyanın yüksek görevli itiraz merciine gönderilme işlemi o tarihte Mahkemede görevli ikinci hâkim tarafından gerçekleştirilmiştir (bkz. § 12). Gönderme işlemi sonrasında, başvurucunun itirazının reddine ilişkin kararı veren heyet ise bir başkan ile üye sıfatıyla ikinci hâkim ve birinci hâkimden oluşmuştur (bkz. § 13).

47. Başvurucu, mahkûmiyet kararı veren hâkimin yüksek görevli mahkemenin gerçekleştirdiği itiraz incelemesine katılması nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

48. Yukarıda da açıklandığı üzere 5271 sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamayacaktır. Anılan Kanun'un 268. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise kararına itiraz edilen hâkimin, yapılan itirazı yerinde görmesi hâlinde dosyayı itirazı incelemeye yetkili merciye göndermeksizin kararını düzeltebileceği hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunduğunu, hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığı öznel tarafsızlık, kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı tarafsızlık izlenimi ise nesnel tarafsızlık olarak adlandırılmaktadır (bkz. § 39).

49. Somut olayda, başvurucunun hâkimin/hâkimlerin öznel tarafsızlıkları ile ilgili bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvurucunun şikâyeti, nesnel tarafsızlığa ilişkindir. Başvurucunun mahkûmiyet kararına yönelik itirazı, anılan kararı veren birinci hâkim ile ileri sürülen itiraz sebeplerine göre kararda düzeltilecek bir yön bulunmadığını belirten ikinci hâkimden oluşan üç kişilik heyet tarafından oybirliğiyle reddedilmiştir. Buna göre başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı veren hâkim ile itirazla ilgili görüşünü açıklayarak dosyayı itiraz mercine gönderen hâkimin, itiraz incelemesini gerçekleştiren heyette yer almış olmasını nesnel tarafsızlıkla bağdaştırmak mümkün değildir. Dolayısıyla başvurucunun tarafsız mahkemede yargılanma hakkına yönelik endişesinin nesnel bir gerekçeye dayandığı tespit edilmektedir.

50. Benzer şekilde AİHM, adli süreç içerisinde aynı hâkimin farklı görevler ifa etmesinin yargının taraflı olduğu hususunu gündeme getireceğini kabul etmiştir (…/Belçika, B. No: 10089/18, 22/1/2026, § 41; …/Kıbrıs [BD], B. No: 73797/01, 15/12/2005, § 121). Bu doğrultuda başvurucu hakkında mahkûmiyet kararını veren ve yine -kovuşturmanın esasıyla ilgili görüşünü ortaya koyacak nitelikteki yargılama işlemiyle- başvurucu tarafından yapılan itirazı yerinde görmeyerek dosyanın itiraz merciine gönderilmesine karar veren hâkimlerin nesnel tarafsızlık görünümleri yönünden bir sorun olduğu açıktır. Bu bağlamda, itirazı inceleyen heyette görev yapan tüm üye sayısı birlikte değerlendirildiğinde, başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı veren hâkim ile itirazı yerinde görmeyen hâkimin itiraz

incelemesini gerçekleştiren heyette yer almasının tek başına nesnel tarafsızlığa aykırı olduğu söylenebilecektir.

51. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

52. Başvuruda adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

53. Başvurucunun hukuka aykırı müsadere kararı verilmesine bağlı olarak mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasını itiraz dilekçesinde ileri sürmediği dikkate alınarak ([2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

54. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması, 1.000 TL maddi tazminat ile 5.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

55. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

56. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

57. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurucu uğradığını iddia ettiği maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Adil yargılanma hakkına ilişkin diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Oltu Ağır Ceza Mahkemesine (2021/284 D.İş) iletilmek üzere Oltu Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/274, K.2021/283) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.